

Откриване на Учредителното народно събрание въ гр. В.-Търново

На лицевата страна на паметника, подъ орелиефа, върху голѣма гранитна плоча, съ позлатени бронзови букви е написано :

„ЦАРЮ-ОСВОБОДИТЕЛЮ,
ПРИЗНАТЕЛНА БЪЛГАРИЯ“

На сжщата страна на паметника, надъ цокъла, е поставенъ голѣмъ бронзовъ вѣнецъ отъ лаврови и джбови листа, и надписъ на ромънски езикъ: „На Царя Александъръ II, за славенъ споменъ 1877—1878. Гривица, Плѣвень, Никополъ, Видинъ“. Вѣнецътъ е подаръкъ отъ ромънския кралъ Каролъ I и е поставенъ малко по-късно следъ откриването на паметника.

Освещаването и откриването¹⁾ на паметника, както споменахме на друго мѣсто, е станало на 30 августъ 1907 год. За тържествата по последното въ София били пристигнали отъ Русия много официални и неофициални лица и гости, на чело съ Великия князь Владимиръ Александровичъ, синъ на Царя-Освободителя, жена му Великата княгиня Мария Павловна и неговиятъ синъ, князь Андрей Владимировичъ. Освенъ тѣзи височайши гости, отъ руска страна присъжствували още генералитѣ: Баронъ Каулбарсъ, български министъръ на Войната (отъ 21.VI.1882 — 7.IX.1883 година), комендантъ на Одеския воененъ корпусъ; генералъ Столѣтовъ (началникътъ на българското опълчение презъ време на Освободителната война); генералъ Тутолминъ (командиръ на казашка бригада презъ време на сжщата война); генералъ Паренсовъ (министъръ на Войната въ България отъ 6 VII.

1879 год. до 22.III.1880 год.), комендантъ на Петроградъ; Ставровски, Глейгель, Добротинъ, Гауфаль, Струковъ, адютантъ на Императора, Козловъ, Скаловъ, Бауренъ, Келеръ и Паномаревъ; полковницитѣ: фонъ Гейкинъ, Гурко, Коновалевъ, Горбачески, Шумаковъ, Зоченко, Гродзадски; подполковницитѣ: Гинтеръ, Мѣщаниновъ, Татаровъ, Малкевичъ, Гембуцки, Богоявленски, фонъ Менаръ и Козляковски; капитанитѣ: Коробовски и Акерманъ, и 21 низши чиновове. Между рускитѣ гости сж били още: фонъ Нидермилеръ, председателъ на Общинския съветъ въ Петроградъ, Протопоповъ — кметъ на гр. Одеса; Дяковъ — кметъ на гр. Киевъ и журналиститѣ: К. Славовичъ, специаленъ кореспондентъ на в. „Новое време“ и Владимиръ Гиляровски — отъ Москва.

На чело на военнитѣ руски депутации е стояла депутацията отъ Минския полкъ, въ редоветѣ на който, като шефъ се считалъ Царь Фердинандъ (тогава князь) и като поручикъ — Престолонаследникътъ князь Борисъ (сега Царь Борисъ III). Полкътъ се е представявалъ отъ коменданта полковникъ баронъ фонъ Гейкинъ. При откриването на паметника е присъжствувалъ и авторътъ му Арналдо Цоки. Откриването е станало необикновено тържествено съ речъ отъ Н. Ц. В. Княза, въ присъжствието на рускитѣ гости, на всички висши военни и граждански лица въ столицата, на всички народни организации и училища, и на представителитѣ на окръжитѣ въ България. Отъ последнитѣ били поканени да присъжствуватъ по 10 души, отъ които по трима опълченци, като делегациитѣ пътували безплатно до София. На тържеството присъжствували и гарнизонитѣ отъ Пловдивъ, Плѣвень, Враца, Орхание и др.

При откриването на паметника сж присъжствували само специално поканени гости и официални лица, които сж заемали следния редъ: на пригответената за случая естрада сж заемали мѣсто дамнитѣ отъ висшето общество, висшитѣ чиновници въ София и поканенитѣ гости отъ провинцията. Предъ

1) За да се информира и заинтересува обществото относно направата на паметника и другитѣ кжщи-музеи въ България, комитетътъ „Царь-Освободителъ Александъръ II“ издалъ въ навечерието на откриването имъ редъ книги; „Пжтни бележки по светитѣ мѣста“, отъ Ст. Диарбекирски, „Мавзолеятъ въ Плѣвень“, „Зеленитѣ горки—Скобелевски паркъ“ и „Признателна България“, отъ Г. Ив. Капчевъ, както и юбилейни марки съ лика на Царя-Освободителя, срещу които сж били приемани пожертвованията.